

OD REDAKCJI

Numer czwarty „Głosu Prawa. Przeglądu Prawniczego Allerhanda” w znacznej części poświęcamy problemowi sądownictwa – w aspekcie ustrojowym oraz orzecznictwym. Czynimy to przede wszystkim poprzez sięgnięcie do źródeł. Dlatego w dziale „Fontes” zamieściliśmy aż trzy krótkie artykuły – przedruki przedwojennych tekstów wiodących wówczas i do dziś inspirujących nas autorów. Pierwszy z nich to tradycyjnie już artykuł prof. Maurycego Allerhanda. Tym razem to mało znany, niemal interwencyjny tekst z 1929 r., którym lwowski uczoney protestuje przeciwko ujednoliceniu orzecznictwa sądowego przez Sąd Najwyższy (sic!). Tekst ten wywołał polemikę i dyskusję. Drugim jest artykuł z 1931 r., autorstwa nestora konstytucjonalistów polskich, prof. Stanisława Starzyńskiego – o niezawisłości sędziowskiej na gruncie Konstytucji marcowej z 1921 r. Uczoney wskazuje w nim na istotę władzy sądowniczej, czyli niezawisłość sędziowską i gwarantującą ją nieusuwalność sędziów, powoływanych niemal wszędzie przez głowy państwa lub przedstawicieli władzy wykonawczej. Trzeci artykuł to wykład dla sędziów wygłoszony przez znawcę prawa międzynarodowego, prof. Ludwika Ehrlicha, pt. *Stosunek sędziego do prawa*. Artykuł zawiera liczne uwagi porównawcze i właściwie nie był znany w literaturze przedmiotu, na co wpłynęło zapewne to, że ukazał się w przeddzień wybuchu II wojny światowej w niszowym czasopiśmie sędziowskim.

Do tematyki działu źródłowego nawiązuje jedno z trzech opracowań zamieszczonych w dziale „Opera” – artykuł Krzysztofa Olaszaka pt. *Niezawisłość, niezależność i bezstronność w sądownictwie w świetle regulacji prawnych oraz orzecznictwa*. Stanowi ono próbę podsumowania orzecznictwa europejskiego i krajowego w przedmiocie wykładni tytułowych terminów. Punktem wyjścia są regulacje prawne, zaś punktem dojścia propozycja rozumienia owych terminów – w świetle przedstawionej judykatury i wybranych głosów doktryny. Opracowanie powstało w grudniu 2019 r. Terminy „niezawisłość”, „niezależność” i „bezstronność” są nie tylko doniosłe teoretycznie i praktycznie, ale też żywo dyskutowane i nic nie wskazuje na to, aby w najbliższym czasie uległo to zmianie. Mamy nadzieję, że artykuł zapoczątkuje serię publikacji na temat zagadnień mających tak zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania systemu prawa.

Do kwestii ustrojowych nawiązuje tekst Krystyny Potapenko, traktujący o granicach zasady „cel uświęca środki” w filozofii władzy Niccola Machiavellego. Autorka poddała krytyce współczesne rozumienie makiawelizmu i wskazała, że ma on niewiele wspólnego z rzeczywistymi poglądami Machiavellego. Zdaniem Autorki granicami tytułowej zasady są: interes publiczny, wybieranie mniejszego zła i uzasadnione stosowanie w czasie wojny środków niemoralnych. Autorka zwróciła uwagę na to, że włoski myśliciel za główny cel stawiał sobie dobro ogółu, a nie dobro władcy. Ustalenia odniosła do poglądów z epoki oraz realiów współczesnych.

Artykułem rozpoczynającym cały zeszyt jest natomiast opracowanie na temat *whistleblowingu* w instytucjach finansowych i w sektorze niefinansowym, jako jednego z obszarów postępującej konwergencji regulacyjnej między instytucjami finansowymi i przedsiębiorstwami spoza sektora finansowego. Konrad Zawodziński podjął próbę identyfikacji wyzwań wynikających z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających przypadki naruszenia prawa Unii.

Dział „Sententiae” zawiera kolejny przegląd orzecznictwa Międzynarodowego Trybunału Karnego (MTK) pióra Patryka Gacki. Opisywany okres (kwiecień-listopad 2019 r.) cechował się nadzwyczajną aktywnością Trybunału zarówno w odniesieniu do poszczególnych sytuacji (*situations*), jak i spraw konkretnych sprawców (*cases*). Podejmowano rozstrzygnięcia dotyczące Afganistanu oraz Birmy/Bangladeszu. Tego ostatniego dotyczy też artykuł Ewy Salkiewicz-Munnerlyn, w którym opisano różne działania prawne – przed trzema różnymi sądami, czyli przed Międzynarodowym Trybunałem Sprawiedliwości w Hadze (MTS), przed krajowym sądem w Buenos Aires (Argentyna) i przed MTK w Hadze.

W autorskim przeglądzie orzecznictwa SN w sprawach cywilnych Monika Strus-Wołos odnotowała uchwałę składu siedmiu sędziów SN podjętą w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w sprawie dotyczącej więzi rodzinnej jako dobra osobistego. Następnie Autorka omówiła m.in. orzeczenia dotyczące statusu małżonka dłużnika osobistego, niedopuszczalności zastrzeżenia kary umownej dla zobowiązań o charakterze pieniężnym czy kosztu prywatnej opinii rzeczoznawcy w sprawach z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.

W dziale „Sententiae” zamieszczona została także glosa Pawła Kobesa do wyroku TSUE z 23 stycznia 2018 r. w sprawie C-367/16 – Piotrowski. Autor przedstawił w niej problematykę zasad poszanowania praw nieletnich pociąganych od odpowiedzialności karnej, udzielając odpowiedzi na pytanie, w jakim zakresie sądy wykonujące europejski nakaz aresztowania są zobowiązane do analizy przesłanek odmowy wykonania nakazu z uwagi na brak wieku pozwalającego na pociągnięcie nieletniego do odpowiedzialności karnej.

Dział „Res Gestae” rozpoczyna erudycyjny artykuł autorstwa adwokatów Juliana J. Bąkowskiego i Wojciecha Bergera pt. *Kiedy adwokat nie musi tłumaczyć sensu swojego istnienia*, który w istocie jest prezentacją książki pt. *Listy do Młodego Prawnika*, napisanej przez znakomitego amerykańskiego adwokata i profesora na Harvardzie, Alana Dershowitza. Dla Czytelnika z Polski szczególnego waloru nabiera fragment o właściwym dobieraniu sobie autorytetów, w którym wskazuje, że dla niego – Dershowitza – niewątpliwym autorytetem jest Jan Karski – polski bohater narodowy, który informował świat o Holokauście i apelował o pomoc dla polskich Żydów, będąc delegatem polskiego rządu w Londynie. Drugim artykułem w dziale „Res Gestae” jest trzecia odsłona „Pocztu jurystów i ekonomistów”, którą tym razem poświęcono karnikowi, profesorowi i sędziemu, Stanisławowi Śliwińskiemu (1887-1959), jednemu z najwybitniejszych znawców prawa karnego procesowego, niedoścignionemu komentatorowi prawa, kodyfikatorowi, cenionemu dydaktykowi i wychowawcy pokoleń prawników, w tym uczonych.

W dziale „Miscellanea” zamieszczono sprawozdanie z obchodów 10-lecia Instytutu Allerhanda oraz przebiegu dwóch flagowych kongresów Instytutu Allerhanda – VI Kongresu Regulacji Rynków Finansowych FinReg 2019 oraz XI Kongresu Prawa Upadłościowego i Restrukturyzacyjnego INSO 2019, a także notę na temat opublikowanej w grudniu 2018 r. po polsku autobiografii Rafała Lemkina.

Zeszyt zamykają felietony. W felietonie zamieszczonym w dziale „Panopticum” Ewa Stawicka przybliży postać legendarnego warszawskiego adwokata, a po 1917 r. sędziego i pierwszego prezesa SN, Franciszka Nowodworskiego, nie stroniąc od wątków rodzinnych.

Synem Franciszka był wszak Leon – równie legendarny dziekan Rady Adwokackiej w Warszawie i działacz społeczny.

Drugim felietonem jest inspirujący tekst Olgi Stebelskiej poświęcony wizjonerowi obozu sanacyjnego w międzywojennej Polsce Waleremu Sławkowi, ale też konstytucji kwietniowej z 1935 r., którą współtworzył.

Na ostatniej stronie okładki znajduje się grafika oparta na obrazie Hansa von Aachena (1552-1615) pt. *Allegorie des Sieges der Gerechtigkeit* (1598), według miedziorytu pochodzącego z przełomu XVII i XVIII w., wykonanego w Augsburgu przez Georga Andreasa Wolfganga st. (1631-1716). W komentarzu wskazano, że kompozycja Aachena to wskazówka dla władzy, wszelkiej władzy, która winna korzystać z cnót, stać na straży nagiej prawdy a nie prawdy odzianej w szaty interpretacji czy wykładni, bo ta stać się może chciwością, żądzą, kłamstwem, choć interpretatorzy twierdzą, że jest lepsza, piękniejsza, czystsza.

Od obecnego zeszytu słowo od redaktorów publikujemy w dwóch wersjach językowych – polskiej i angielskiej, zaś artykuły – w jednym lub drugim języku, zawsze ze streszczeniami.

Arkadiusz Radwan, Adam Redzik, Wojciech Rogowski

FROM EDITORS

The fourth issue of “The Voice of Law. Allerhand Law Review” is to a large extent dedicated to the problem of the judiciary in its systemic and practical dimensions. We do this primarily by referring to sources. For this reason, three short articles – reprints of pre-war texts of the then leading and still inspiring authors – have been placed in the “Fontes” section. Traditionally, the first one is the text of Professor Maurycy Allerhand. This time it is a little-known, almost an “interventionist” text from 1929 in which the Lwów (now Lviv) scholar protests against efforts of the Supreme Court to unify the case law (sic!). This text led to polemics and discussions. The second study from 1931 was written by Professor Stanisław Starzyński – the senior Polish constitutionalist. It concerns the protection of judicial independence in the March Constitution of 1921. The scholar reflects on the essence of the judiciary that is judicial independence and the irremovability of the judges who were then appointed by heads of state or representatives of the executive almost everywhere. The third article entitled *The attitude of the judge towards law* is a lecture delivered to the judges by Professor Ludwik Ehrlich, an expert in international law. The article contains numerous comparative remarks and remains relatively unknown in the literature, which has probably been caused by the fact that it was published on the eve of the outbreak of World War II in a niche magazine.

Likewise, one of the three studies in “Opera” refers to the subject matter of the previous section. The article by Krzysztof Olszak entitled *Independence and impartiality in the judiciary in the light of legal regulations and case law* attempts to summarize the European and national case law on the interpretation of concepts from its title. Legal rules constitute the starting point for the author, while the applied method consists in uncovering the meaning of these terms in the light of the case law and selected doctrinal opinions. The study is from December 2019. The terms “independence” (PL: *niezawisłość*), “independence” (PL: *niezależność*) and “impartiality” (PL: *bezstronność*) are not only of theoretical and practical importance, but also widely discussed, and there is no sign that this state of affairs is going to change in the near future. We hope that this article will initiate a series of publications on the meaning of other concepts equally relevant to the functioning of the legal system.

Political issues are considered in Krystyna Potapenko’s text regarding the limits of the principle “the end justifies the means” in the philosophy of Nicolas Machiavelli.

The author criticizes the modern understanding of Machiavellianism and points out that it has little in common with Machiavelli’s original views. According to the author, the boundaries of the principle are: public interest, selection of a lesser evil and the justified use of immoral means during the war. The author draws attention to the fact that the Italian thinker opted for the general good, rather than the good of the ruler as his main objective. The findings are then referred to both the views of the era and to contemporary realities.

The first piece published in this issue concerns the problem of whistleblowing in financial institutions and in the non-financial sector as one of the areas of progressive regulatory convergence between financial institutions and enterprises outside the financial sector. Konrad Zawodziński tries to identify challenges arising from the Directive (EU) 2019/1937 of the European Parliament and of the Council of October from 23 October 2019 on the protection of persons who report breaches of Union law.

The “Sententiae” section contains another review of the International Criminal Court’s jurisprudence by Patryk Gacka. The examined period (April–November 2019) was characterized by extraordinary activity of the Tribunal in relation to both particular situations and to cases of specific perpetrators. Decisions issued by the Court concern, among others, the Afghanistan and Burma/Bangladesh situations. The latter issue is also analysed by Ewa Salkiewicz-Munnerlyn who describes various legal actions that have been brought before three different judicial bodies, i.e. before the International Court of Justice in The Hague (ICJ), before a national court in Bue-

nos Aires (Argentina) and before the International Criminal Court (ICC) in The Hague.

In the author's review of the jurisprudence of the Supreme Court in civil matters, Monika Strus-Wołos notes the resolution by the Supreme Court sitting in the bench of seven judges issued in the Extraordinary Control and Public Affairs Chamber in a case concerning family ties as a personality right. The author then discusses, among others, rulings regarding the status of the personal debtor's spouse, inadmissibility of stipulating a contractual penalty for obligations of a monetary nature or the cost of a private opinion of an expert in cases of compulsory third party liability insurance of motor vehicle owners.

The "Sententiae" section contains the gloss of Paweł Kobes to the judgment of the Court of Justice of the European Union of 23 January 2018 in the case C-367/16 – Piotrowski. The author presents the issue of principles of respecting the rights of minors held criminally responsible. He answers the question as to what extent courts executing the European Arrest Warrant are required to analyze the grounds for refusing to accept the order because of the age limitation precluding the competence to bring a minor to criminal responsibility.

The "Res Gestae" section begins with an erudite article by attorneys Julian J. Bąkowski and Wojciech Berger *When a lawyer does not have to explain the sense of his existence*, which serves as a presentation of the book *Letters to a Young Lawyer* by Alan Dershowitz, an outstanding American lawyer and professor at Harvard University. For the reader from Poland, the part of the article dedicated to the proper selection of father figures will be of special value. Dershowitz underscores that for him it was Jan Karski, a Polish national hero who informed the world about the Holocaust and and who, as a delegate of the Polish Government in London, appealed for help for the Polish Jews.

The second article in the "Res Gestae" section is the third installment of the "Lexicon of Jurists and Economists", this time dedicated to the figure of Stanisław Śliwiński (1887-1959), the criminal law scholar, professor and judge, who was one of the greatest experts on criminal procedure, an unrivaled law commentator, a codifier, and a valued teacher of many generations of lawyers and scholars.

The "Miscellanea" section contains a report on the celebration of the 10th anniversary of the Allerhand Institute and the course of the two flagship congresses of the Allerhand Institute – the 6th Congress of Financial Markets Regulation FinReg 2019 and the 11th Congress of Bankruptcy and Restructuring Law INSO 2019, as well as a note on the Polish autobiography of Rafał Lemkin which was published in December 2018. Therein, the reader will also find

a coverage of the solemn benefit performance in honour of attorney Jan Ciećwierz, which took place at the headquarters of the Bar Association in Warsaw on 9 June 2019.

The issue closes with columns. In one of them published in the “Panopticum” section, Ewa Stawicka introduces the figure of Franciszek Nowodworski, a legendary Warsaw lawyer, and after 1917 a judge and the first President of the Supreme Court, also mentioning the family threads. After all, Franciszek’s son was Leon Nowodworski – an equally legendary Dean of the Bar Council in Warsaw, and a social activist. In the last column, Olga Stebelska presents political views of Walery Sławek and his idealistic vision of the state system based on a no-party democracy and a broad self-government.

The last page of the cover contains graphics based on the painting by Hans von Aacher (1552-1615) entitled *Allegorie des Sieges der Gerechtigkeit* (1598). According to a copperplate from the turn of the 17th and 18th centuries, it was made in Augsburg by Georg Andreas Wolfgang Older (1631-1716). The description points out that Aacher’s composition is a hint for the authority, every authority, that should use virtues, guard the naked truth and not the truth dressed in robes of interpretation, for it transforms into greed, lust and lie, even if some interpreters claim that it is better, more beautiful and purer.

From this issue onwards, we are going to publish editorial notes in Polish and in English, while the articles – in one or the other language version, always accompanied by abstracts.

Arkadiusz Radwan, Adam Redzik, Wojciech Rogowski